

Nettverk i kreftomsorg og lindrende behandling i Helse Bergen foretaksområde

ÅRSRAPPORT FOR 2020

Sammendrag

Nettverk i kreftomsorg og lindrende behandling i Helse Bergen foretaksområde hadde ved utgangen av 2020 179 ressurspersoner: 135 sykepleiere (inkludert 10 kreftkoordinatorer) og 2 vernepleiere i Nettverk for ressurssykepleiere og 30 fysioterapeuter, 11 ergoterapeuter og 1 helse- og treningsrådgiver i Nettverk for fysio- og ergoterapeuter.

Til tross for et spesielt år preget av koronapandemi og smittevernsrestriksjoner, er vi glad for å kunne skrive at det meste av det vi planla for 2020, er gjennomført. Sykepleienettverket har hatt en fellessamling for alle nettverksgruppene, samt to lokale nettverksmøter i hver av de syv nettverksgruppene. De lokale nettverksmøtene ble gjennomført digitalt. Det ble også vårens nettverkssamling i fysio- og ergoterapinettverket. Oppmøtet på nettverksgruppemøtene i sykepleienettverket har vært noe lavere enn tidligere år, hvor hovedårsak har vært koronapandemi. Samlingene i fysio- og ergoterapinettverket har hatt noe høyere deltagelse enn vanlig.

Det er gjennomført felles introduksjonskurs og felles årlig fagdag for ressurspersoner og ledere/fagansvarlige. Årlig fagdag ble gjennomført som webinar. Tema var immunterapi, beslutningsprosesser og samhandling.

Årlig rapportering sendes ut til alle ressurspersoner og ledere for ressurspersoner. Resultatene gir et godt grunnlag for oppsummering av årets aktivitet. 84 % av lederne som har besvart rapporteringen i sykepleienettverket og 77 % av lederne som har besvart rapporteringen i fysio- og ergoterapinettverket, svarer at nettverket bidrar i stor eller svært stor grad til å bedre kvaliteten på kreftomsorg og lindrende behandling. Ressurssykepleier blir i størst grad brukt som ressursperson overfor kolleger i egen avdeling/sone, og dernest til oppfølging og pleie av kreft- og palliative pasienter, inkludert terminal pleie. Ressursfysio- og ergoterapeuter blir i størst grad brukt til oppfølging av kreftpasienter og palliative pasienter og dernest som ressursperson for kolleger. Andelen av ressurssykepleiere som har avsatt tid til funksjonen, har holdt seg stabil de siste årene på vel 40 %. Fysio- og ergoterapeuter har ikke avsatt fast tid til ressurspersonfunksjonen.

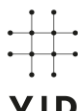
Koronapandemi og kommunesammenslåing har tatt mye av fokuset dette året og gjort nettverksarbeidet krevende og til tider vanskelig å prioritere. Også for lite tid til å utøve funksjonen som ressursperson oppgis som utfordrende for ressurspersoner i begge nettverkene. På spørsmål om hva som fungerer godt, rapporterer ressurssykepleierne blant annet godt samarbeid med leder/ledelse, avsatt tid, samarbeid med kolleger og kreftkoordinator, synlighet blant kolleger og nettverksmøter. I fysio- og ergoterapinettverket nevnes bl.a. samarbeid med andre faggrupper og med spesialisthelsetjenesten, synlighet blant kolleger, kommunikasjon innad i nettverket og nettverkssamlinger. På spørsmål om hva som har vært det mest positive med nettverket dette året, rapporterer ledere bl.a. om påfyll og samhold og relevante og gode temaer på nettverksmøter.

Formålet med nettverket

Formålet med nettverket er å bidra til kompetanseheving og bedre samhandling på alle nivå i helsetjenesten, slik at kreftpasienter i alle faser av sykdommen, pasienter med behov for lindrende behandling, og deres pårørende, opplever trygghet og mottar helse- og omsorgstjenester av god kvalitet.

Vi avrunder nå siste del av strategiperioden 2017-2020 for nettverkene i Helseregion Vest, der fokusområdene har vært:

1. Pasient- og pårørendearbeid
2. Kompetanseheving
3. Organisering og drift av nettverket
4. Ledelsesforankring
5. Samhandling

Årlig rapportering

70 (98 i 2019) ressurspersoner i sykepleienettverket og 30 (26 i 2019) ressurspersoner i fysio- og ergoterapinettverket har svart på rapporteringen i år. Til sammen har 54 ledere svart på årlig rapportering: 40 (72 i 2019) i sykepleienettverket og 14 (12 i 2019) i fysio- og ergoterapinettverket. Dette er en tydelig nedgang i antall svar fra sykepleienettverket, både fra ressurspersoner og ledere, mens det er en liten økning i svarprosent i fysio- og ergoterapinettverket, sammenlignet med i fjor.

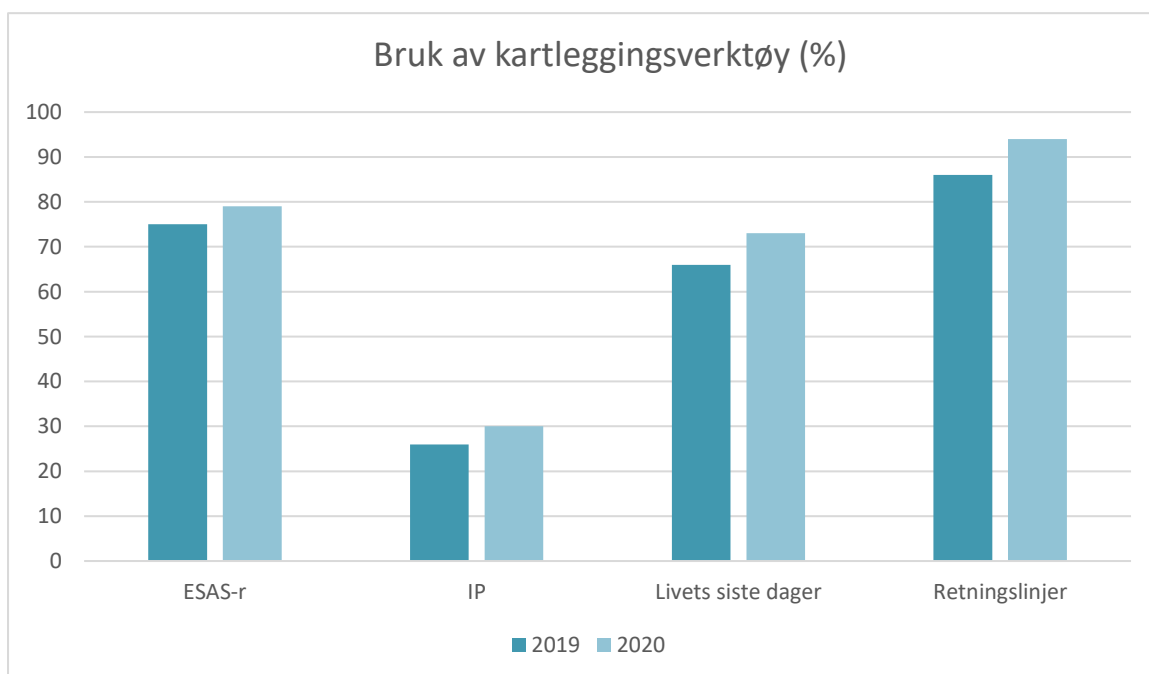
I det følgende beskrives hovedaktiviteter og resultater i 2020, innenfor de fem fokusområdene i strategien. Resultatene er hentet fra rapporteringen.

1. Pasient- og pårørendearbeid

Mål: Bidra til at helse- og omsorgstilbudet til pasienter og pårørende er av høy kvalitet

Sykepleienettverket

Bruk av kartleggingsverktøy og retningslinjer for symptomlindrende behandling er valgt som kvalitetsindikatorer for det kliniske arbeidet. Under følger resultat for bruk av ESAS-r, medvirkning til utarbeidelse av individuell plan, ressurspersoner som har Livets siste dager innført på sin arbeidsplass, og antall som bruker nasjonale retningslinjer for symptomlindrende behandling:

Fysio- og ergoterapinettverket

26 av 30 kjenner til Nasjonalt handlingsprogram for palliasjon, og 23 svarer at Retningslinjer for fysioterapi til pasienter i palliativ fase blir brukt. Det er 6 personer som sier de har medvirket til utarbeidning av individuell plan, mot 5 i fjor. Et delmål i årsplanen for pasient- og pårørendearbeid var å gi fysio- og ergoterapeuter større trygghet i møte med pasienter og pårørende som opplever sorg og tap. Dette ble ivaretatt gjennom vårens nettverkssamling, som hadde som hovedtema «Hvordan møte tap og sorg hos pasienter og pårørende?»

Et annet delmål var å bedre fysio- og ergoterapeutenes forståelse og handlingskompetanse i forhold til smerter, og dermed bidra til bedre smertelindring. Dette ble forsøkt ivaretatt gjennom å arrangere en digital samling i høst med temaet «Den sammensatte smerte i palliasjon - refleksjon omkring vår rolle og vårt bidrag»

77 % av lederne svarer at nettverket bidrar til bedre kvalitet på tilbudet som gis, og flere fremhever betydningen av å ha egne personer som har fokus på dette feltet. Flere av ressurspersonene fremhever større aksept for arbeidet med pasienter i palliativ fase og bedre samarbeid rundt pasientene.

2. Kompetanseheving

Mål: Styrke kompetansen i kreftomsorg og lindrende behandling

Sykepleienettverket arrangerte felles nettverkssamling for alle nettverksgruppene i februar, mens det fortsatt var mulig å møtes fysisk. Hovedtema for dagen var palliasjon til pasienter med hjertesvikt og kols, samt viktigheten av munnstell til palliative pasienter. Dagen engasjerte og samlingen ble godt evaluert. 82 ressurspersoner deltok totalt. I tillegg har sykepleienettverket hatt to lokale nettverksmøter i hver av de syv nettverksgruppene. Tema har vært «Tungpust hos palliative pasienter» og «Ernæring til palliative pasienter». De lokale nettverksmøtene har vært digitale.

Fremmøte på nettverksmøter i sykepleienettverket

Nettverksgruppe	Første nettverksmøte	Andre nettverksmøte	Tredje nettverksmøte
Bergen I	8/20	5/19	8/19
Bergen II	11/21	5/21	9/22
Bergen III	13/22	8/22	8/22
Vest	8/16	10/16	9/16
Midthordland	9/14	12/14	9/16
Nordhordland	15/23	17/21	10/21
Voss	8/17	9/18	13/18

Sammenlignet med tall fra i fjor, ligger antall fremmøtte lavere, noe som mye skyldes koronapandemien. Både vårens og høstens nettverksmøte ble arrangert digitalt, og møtene har hatt fokus både på erfaringsutveksling og kompetanseheving. Møtene ble godt evaluert, selv om det av flere ble kommentert at digitale møter ikke kan erstatte kvaliteten ved det å møtes fysisk. På vårens nettverksmøte ble det lagt stor vekt på å dele erfaringer knyttet til koronasituasjonen. Flere har i rapporteringen fremhevet at det var godt å høre andres opplevelser og erfaringer under pandemien.

Ressurspersonene i fysio- og ergoterapinettverket har vært invitert til lokale nettverksmøter i sykepleienettverket.

Fysio- og ergoterapinettverket

I fysio- og ergoterapinettverket arrangerte vi en ekstra samling i høst da det ikke var mulig å arrangere parallelle samlinger på Årlig fagdag. Det har vært god deltakelse og god evaluering av de nettbaserte samlingene i fysio- og ergoterapinettverket.

Introduksjonskurs for nye ressurspersoner

2. september arrangerte driftsgruppene introduksjonskurs for nye ressurspersoner. Ledere/fagansvarlige som ikke tidligere hadde vært på introduksjonskurs, fikk også invitasjon. 17 personer deltok, deriblant 1 leder. Dette kurset rakk vi å arrangere med fysisk oppmøte, og kurset ble godt evaluert.

Årlig fagdag

Årlig fagdag ble gjennomført som webinar 10. november. Tema for dagen var immunterapi, beslutningsprosesser og samhandling. 80 personer deltok online. Hvor mange som har sett det totalt, har vi dessverre ikke tall på, men 91 har svart på evaluering av dagen. Oppsummert viser evalueringen at det var gode forelesere og aktuelle og nyttige tema.

Hospitering

Andelen ressurspersoner i sykepleienettverket som har hospitert i løpet av tiden de har vært ressursperson, er 27 %, dvs 18 av de som har svart på rapporteringen. Koronasituasjonen har for mange vært grunnen til at hospitering ikke har vært mulig å gjennomføre. Andre rapporterer at de er ny i rollen, at de nylig er ferdig med videreutdanning eller at dette er noe de ønsker å prioritere når situasjonen normaliserer seg i forhold til smitteregime/korona.

Det er bare 3 personer i fysio- og ergoterapinettverket som svarer at de har hospitert i den perioden de har vært ressursperson. Det er nå utarbeidet en hospiteringsplan for nettverket, inkludert forslag til aktuelle hospiteringssteder. Denne vil bli introdusert i 2021 sammen med et økt fokus på hospitering, da vi tror dette er et viktig bidrag til kompetanseheving.

Internundervisning

38 personer i sykepleienettverket (57 %) og 6 personer (21 %) i fysio- og ergoterapinettverket svarer at de har hatt internundervisning på egen arbeidsplass det siste året. Dette tallet er lavere enn i fjor. I evalueringen fra ressurspsykeleierne er det mange som opplever at råd og veiledning til kolleger er det som har fungert godt dette året. I svarene fra fysio- og ergoterapinettverket sies det også at ressurspersoner brukes som en ressurs i avdelingen. Dette viser at ressurspersoner formidler mye kunnskap til sine kolleger utenom formalisert undervisning.

3. Organisering og drift av nettverket (driftsgruppens oppgaver)

Mål: Være et velfungerende og fullt utbygd nettverk

Styringsgruppen har hatt møte i januar og i september. Lederne for de to nettverkene har deltatt på møtene.

Driftsgruppene

Det er godt samarbeid mellom sykepleie- og fysio- og ergoterapinettverket. Sammen har vi planlagt og arrangert introduksjonskurs og webinar. Vi har skrevet to felles nyhetsbrev og gjennomført årlig rapportering. Begge driftsgruppene har aktivt bidratt til gode innspill i utarbeidelse av ny strategi for nettverket.

Sykepleienettverket:

Driftsgruppen består av 11 medlemmer, hvorav 4 nye i 2020. Gruppen har avholdt fire møter, hvorav tre har vært digitale. Velkomstbrev er sendt til nye ressurspsykeleiere med kopi til nærmeste leder. Referat fra lokale nettverksmøter og nyhetsbrev er sendt til både ressurspsykeleier og nærmeste leder. To undervisningsmaler er oppdatert, den tredje er til revidering.

Leder for driftsgruppen har arrangert og deltatt på to møter for driftsgruppeledere i Helseregion Vest i 2020.

Fysio- og ergoterapinettverket:

Driftsgruppen har hatt fire møter dette året. Oppgavene i driftsgruppen har vært fordelt mellom medlemmene i driftsgruppen. I tillegg til det som er gjort i samarbeid med sykepleienettverket (se over), har det vært arbeidet med planlegging og gjennomføring av to egne nettverkssamlinger, det har blitt utarbeidet hospiteringsplan for fysio- og ergoterapinettverket, det er sendt ut velkomstbrev med informasjon om nettverket til nye ressurspersoner, navnelisten på nettsiden er oppdatert, og listen med gruppeinndeling ihht ressurspsykeleierne er revidert. Det er nå rekruttert en ressursperson fra Voss kommune, som ikke tidligere har hatt ressursperson, og det er oppnevnt ressursperson fra KOR (Kreftsentre for opplæring og rehabilitering/Pusterommet treningssenter) som er helse- og treningsrådgiver.

Leder/kommende leder har deltatt på deler av de to møtene for driftsgruppelederne i Helseregion Vest.

Arbeid med ny strategi

Utarbeidelse av ny strategi for nettverket har vært en viktig oppgave dette året. I høst har det vært gjennomført SWOT-analyse (styrker-svakheter-trusler-muligheter) av nettverket i alle lokale nettverksgrupper i Helseregion Vest, på ledersamlinger og på arbeidsseminar i Bergen i oktober. Resultatene leder frem mot ny strategi, utarbeidet av en tverrfaglig arbeidsgruppe i Bergen. Representanter fra begge driftsgruppene har vært aktive i denne prosessen.

Økonomi

Nettverket hadde ved årsskiftet kr 34 312,- på konto.

4. Ledelsesforankring

Mål: Være forankret i ledelsen på alle nivå

Leder og ressursperson er gjensidig forpliktet på nettverksarbeidet

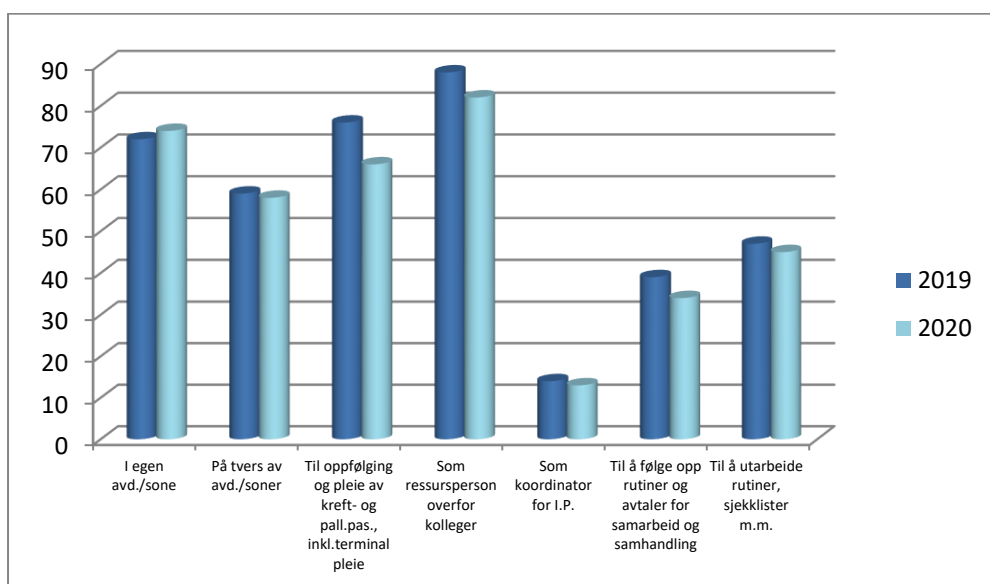
Sykepleienettverket:

98 % av lederne som har sendt inn årlig rapportering, er kjent med avtalen

85 % er kjent med arbeidsplan og kompetanseplan

64 % har hatt møte med ressurspsykeleier

På spørsmål om hvordan de bruker sin ressurspsykeleier, svarer de følgende (andel i prosent):

Under frie kommentarer om hva som har vært det mest positive med nettverket i 2020, fremheves at nettverket har klart å ta i bruk digitale hjelpemidler for å gjennomføre møter og fagdager, relevante og gode tema, påfyll og samhold for kontaktene og at ansatte på sykehus får kunnskap om hva kommunene kan bidra med.

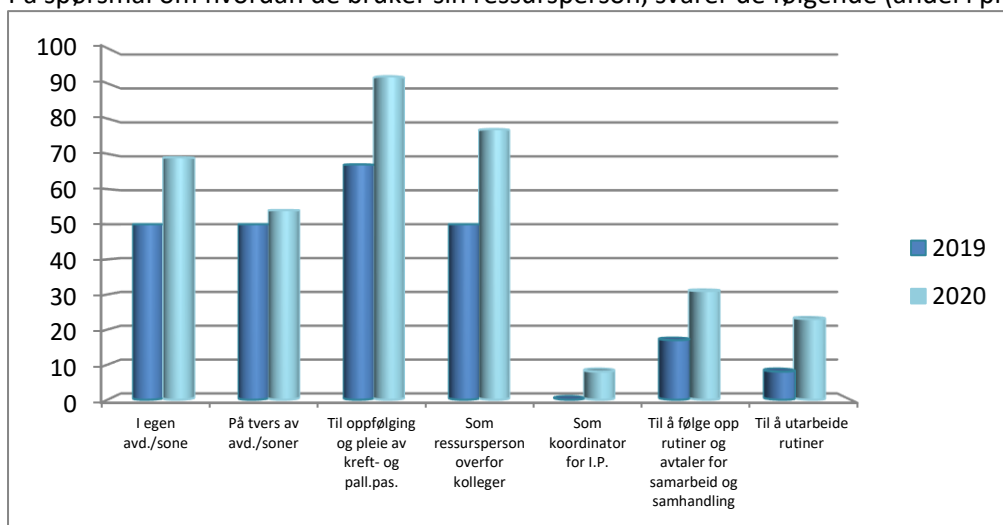
Fysio- og ergoterapinettverket:

100 % av lederne som har rapportert, er kjent med avtalen

85 % er kjent med arbeidsplan og kompetanseplan

43 % har hatt møte med sin ressursperson

På spørsmål om hvordan de bruker sin ressursperson, svarer de følgende (andel i prosent):

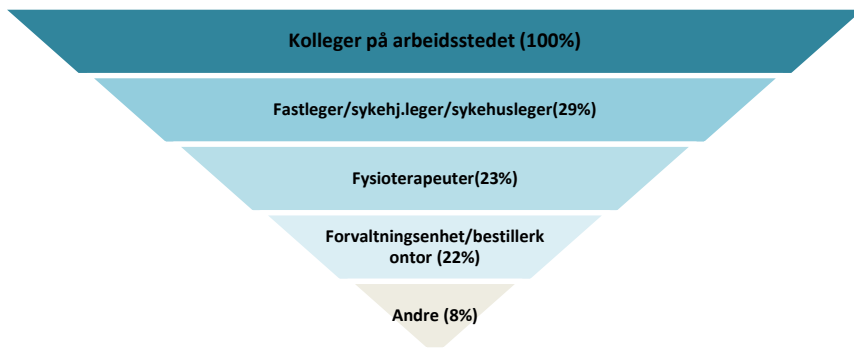
Under frie kommentarer om hva som har vært bra med å ha ressursperson, fremheves betydningen av å ha en person som har fokus på dette området, og at en får informasjon, oppdatert kunnskap og hevet kompetanse.

5. Samhandling

Mål: Bidra til å bedre samhandling rundt kreftpasienter og pasienter i palliativ fase, på tvers av nivåer og faggrupper.

I sykepleienettverket:

Figuren her viser hvem funksjonen som ressurspsykeleier er kjent for:

Nettverket har et godt samarbeid med kreftkoordinatorerne, som både er representert i driftsgruppen og deltar i de lokale nettverksgruppene. Flere steder har de også faste fellesmøter med ressurspsykeleierne i sitt distrikt/kommune.

Under frie kommentarer på hva som fungerer godt i rollen som ressursperson, svarer flere at de er blitt mer synlig på sitt arbeidsssted og at de blir mer brukt av kolleger. 39 % av ressurspersonene i de kommunale helse- og omsorgstjenestene rapporterer at de har hatt samarbeidsmøter med fastlegen om aktuelle pasienter. Dette tallet er nokså stabilt sammenlignet med de to siste årene.

Under frie kommentarer på hva som har vært utfordrende, fremhever veldig mange tid og covid-19-pandemien. Det kommenteres også at det har vært færre hjemmebesøk som følge av koronasituasjonen.

59 % svarer at de opplever at informasjonen de får fra sykehuset om palliative pasienter, har tilfredsstillende kvalitet, og 84 % opplever å ha tilgang på personell i sykehus når de trenger å drøfte noe rundt palliative pasienter.

Fysio- og ergoterapinettverket:

I rapporteringen nevnes også i år samarbeid med andre faggrupper, både under spørsmålet om hva som har fungert godt, og under spørsmålet om hva som har vært mest utfordrende i rollen som ressursperson, noe som indikerer at dette er et viktig område for ressurspersonene og at det fortsatt er et utviklingspotensial her. Det nevnes at det ikke alltid blir tenkt på denne typen tjenester ved palliasjon. Covid-19 nevnes av flere som en utfordring pga færre/utsatte møter/samlinger. 41 % svarer at de har samarbeidsmøter med ressurspsykeleier, og 35 % svarer at de har samarbeidsmøter med andre faggrupper, tall som er noe lavere enn i fjor. Samhandling på tvers av nivåer fremkommer ikke i rapporteringen.

Konklusjon

Til tross for at 2020 har vært preget av koronapandemi og smitterestriksjoner, har det vært jevnt god drift og god stabilitet i nettverket, og godt engasjement.

Det er betryggende å fastslå at vi har et stabilt og svært kunnskapsrikt nettverk, selv i tider hvor vi raskt må finne nye løsninger. Vi er stolte over det vi sammen får til, og det er flott å se hva den enkelte ressursperson får til på eget arbeidsssted. En ressursperson skriver under frie kommentarer om hva som har fungert godt: *Godt samarbeid med dei andre sjukepleiarane, høgt fokus på god lindring, gode verktøy, fellesskap, følelse av å ha komme i havn med krevjande palliative pasientar pga godt samarbeid mellom ressurspsykeleiarar, sjukepleiarar på sjukeheimen og i heimesjukepleia, kommunelege, pasient og pårørande.*

Nettverket omfatter viktige nøkkelpersoner som er med på å løfte kompetansen i kreftomsorg og lindrende behandling. Det uvirkelige året som vi nå legger bak oss, har også vist oss betydningen av å ha et velfungerende nettverk. Oppdatert informasjon kom raskt ut til kommuner og avdelinger i sykehus.

Nettverket har gjennomført årsplanen for 2020, med noen unntak grunnet situasjonen vi befinner oss i. Vi ser at det trengs å jobbes videre med å tydeliggjøre rollen som ressursperson, med ledelsesforankring, økt deltakelse på nettverksmøter, videreformidling av kompetanse og økt deltakelse i årlig rapportering. I ny strategi for nettverket 2021-2024 er det lagt føringer for hva som skal prioriteres i nettverksarbeidet de kommende årene. I denne nye strategien er også hovedpunktene fra Stortingsmelding 24 (2019-2020) «Lindrende behandling og omsorg» godt integrert.